

Напередодні першого туру президентських виборів у Франції журнал Nature розмістив інтерв'ю з двома фаворитами перегонів – Н. Саркозі та Ф. Олландом. Обидва мусили відповісти на однакові запитання щодо власного бачення подальшого розвитку французької науки.

Н. Саркозі вважає своєю заслугою університетську реформу 2007 р., згідно з якою університети істотно розширили свою автономію, звільнившись від централізованого контролю міністерства. Тепер вони можуть самостійно визначати стратегію свого розвитку, набувати прав власності на майно й будинки, затверджувати бюджет і робити запозичення. Це означає, що університети віднині вільні в запрошенні тих або інших учених і у встановленні їм зарплатні. Фінансування університетів упродовж президентства Н. Саркозі збільшилося на 22 %, було розпочато амбітну програму з бюджетом 5 млрд євро для оновлення 12-ти найважливіших університетських кампусів.

У рамках 35-мільярдного бюджету програми «Інвестиції в майбутнє» університети отримали ще 7,7 млрд для забезпечення «проривних» напрямів досліджень, остаточні результати й можливий ефект яких сьогодні ще неможливо передбачити.

Водночас Н. Саркозі обережно натякнув на майбутню реформу CNRS (Національного центру наукових досліджень) і INSERM (Національного інституту здоров'я та медичних досліджень), порівнявши ці інституції з тими, які адміністрували науку в комуністичних країнах. Він заявив: керувати дослідженнями повинні ті, хто їх здійснює, тобто університети. У відповідь на зауваження кореспондента, що фінансування науки через ці агенції скорочується, Н. Саркозі заперечив: 2011 р. воно сягнуло 2,3 % ВВП, що близько до історичного максимуму (2,36 % у 1990-х).

Водночас Н. Саркозі фактично не зміг чітко відповісти на запитання про зростання кількості бюрократичних інституцій у науці. Також не було чіткої відповіді стосовно стратегії розвитку енергетики (сьогодні 75 % виробництва електроенергії у Франції забезпечують АЕС, – і на тлі цієї цифри загальні слова Н. Саркозі про «альтернативні джерела» не звучали переконливо).

Натомість Ф. Олланд наголосив, що університетську реформу 2007 р. слід істотно переглянути. Не в напрямі обмеження здобутої автономії, а в напрямі наділення університетів відповідними ресурсами. Кандидат пообіцяв: до кінця 2013 р. завдяки широким загальнонаціональним консультаціям буде розроблено новий закон про вищу освіту й науку.

Усупереч запевненням Н. Саркозі, кандидат від опозиції заявив, що фінансування науки через CNRS таки скоротилося і сьогодні безпосередньо до лабораторій потрапляє на 25 % коштів менше. Ф. Олланд також наголосив на тому, що є великий розрив між заявленим бюджетом програми «Інвестиції в майбутнє» і реальним річним фінансуванням, що тепер не перевищує 34 млн євро.

Відтак Ф. Олланд пообіцяв вирівняти географічні диспропорції (наука має розвиватися не лише в Парижі та кількох інших географічних центрах). Він також повідомив, що дослідження й освіта з раннього дитинства й до університету стануть його пріоритетом, а молодь буде в центрі його програми. Він пообіцяв відновити значення фундаментальних досліджень (які, на його думку, протягом останніх п'яти років занедбали), віддавши пріоритет наукам про життя і довкілля.

Ф. Олланд чітко заявив, що роль CNRS і INSERM як чільних національних інституцій має бути, безумовно, збережено. Він також пообіцяв знизити частку АЕС у національному виробництві електрики з 75 до 50 % протягом наступних 15-ти років. Натомість передбачено підтримувати відновлювальні джерела й системи накопичення електроенергії.

Насамкінець Ф. Олланд заявив, що він виправить ситуацію, унаслідок якої Франція за останні п'ять років опустилася з четвертого на 15-те місце у світі за відсотком ВВП, витраченим на дослідження (2,26 % проти 2,82 % у Німеччині й 2,9 % у США) (*Стріха М. Французька дискусія з українською проєкцією // Дзеркало тижня. Україна (http://dt.ua/EDUCATION/frantsuzka_diskusiya__z_ukrayinskoyu_proektsieyu-101278.html). – 2012 . – 27.04. – 11.05).*